

ORAN ANALİZİ YÖNTEMİYLE ÖZEL HASTANE FİNANSAL PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Private Hospital Financial Performance by Ratio Analysis Method

Arş. Gör. Ferda BÜLÜÇ
Ankara Üniversitesi, ferdabuluc@gmail.com
Arş. Gör. Uzm. Okan ÖZKAN
Ankara Üniversitesi, ozkanokan@yahoo.com
Prof. Dr. İsmail AĞIRBAŞ
Ankara Üniversitesi, agirbasismail@yahoo.com

Bülüç, F.; Özkan, O. & Ağırbaş, İ. (2017). "Oran Analizi Yöntemiyle Özel Hastane Finansal Performansının Değerlendirilmesi", Vol:3, Issue:11; pp:64-72 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi
Article Arrival Date
09/05/2017
Makale Yayın Kabul Tarihi
The Published Rel. Date
25/05/2017

Anahtar Kelimeler

Finansal Performans
Finansal Analiz
Oran Analizi
Özel Hastane

Keywords

Financial Performance
Financial Analysis
Ratio Analysis
Private Hospital

JEL Kodları: I11, M21

ÖZ

Bu çalışma ile Borsa İstanbul'da işlem gören özel bir hastane işletmesinin finansal performansını değerlendirmek, bu doğrultuda karar vericilere yol gösterici bilgi sağlamak ve literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında hastane işletmesinin 2013-2016 yıllarına ait bilanço ve gelir tablosu verilerine ulaşılmıştır. Hastane işletmesinin ilgili yıllara ait bilanço ve gelir tablosu verileri oran analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda hastane işletmesinin likidite oranlarının pozitif değerlere sahip olduğu; varlıklarının yaklaşık olarak yarısının yabancı kaynaklar ile finanse edildiği tespit edilmiştir. Uzun vadeli yabancı kaynak kullanımının yıllar itibariyle artış trendinde olduğu ve stok devir hızının da artmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kârlılık oranlarının pozitif değerlere sahip olduğu ve yıllara göre artmakta olduğu görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde hastane işletmesinin finansal oranlarının olumlu sonuçlar gösterdiği ve finansal açıdan gelişmekte olan bir hastane işletmesi olduğu düşünülmektedir. Hastane işletmesinin likiditesini ve kârlılık oranlarını artırıcı girişimlerde bulunması ve finansal planlamada analiz sonuçlarını dikkate alması önerilmektedir.

ABSTRACT

With this study, it is aimed to evaluate the financial performance of a private hospital business traded in Borsa Istanbul; make contribution to the related literature and develop recommendations for the decision makers in accordance with the findings. Within the scope of the study, financial balance sheet and income table data of the hospital for the years of 2013- 2016 has been reached. The balance sheet and income table data of the hospital for the relevant years were evaluated by the ratio analysis method. After analysing, it has been reached that the liquidity ratios of hospital business have positive values; almost half of the assets are financed by liability. It has been reached that use of long term liabilities is on the increase trend over the years and the stock turnover rate is also increasing. It is seen that profitability ratios have positive values and increase with the years. As a general evaluation, it is thought the financial ratios of hospital show positive results and financially developing hospital business. It is recommended that the hospital business should take initiatives to increase the liquidity and profitability ratios and consider the analysis results in financial planning.

1. GİRİŞ

Sağlık hizmetlerinde yaşanan teknolojik değişim ve gelişim, yaşlanan nüfus, artan kronik hastalıklar ve talep sağlık hizmeti sunucuları için ciddi finansal sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunlarla baş edebilmek için hastane işletmelerinin finansal durumlarını

* Bu çalışma "3rd International Conference on Social Science and Education Research" adlı konferansta sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

değerlendirmeleri ve finansal planlarını bu doğrultuda yapmaları faydalı olmaktadır (Janati vd., 2014:92). Hastane işletmesinin finansal durumunu ölçmek amacıyla kullanılan finansal tablolar analiz teknikleri güvenilir ve doğru bilginin temini için önemli bir araçtır. Hastane işletmelerinin son 3-5 yıldaki finansal tablolarına ilişkin verileri oran analizi yöntemiyle değerlendirilmekte ve yapılan finansal analiz sonucunda elde edilen bilgiler bir araya getirilmektedir (Cleverly ve Cameron, 2007: 260).

İşletmelerin faaliyetlerinin sayısal sonuçlarını gösteren finansal tablolar, yönetimin başarısını değerlendirmenin yanı sıra işletme dışındaki kişi ve kurumlara bilgi sağlamaktadır. Finansal tablolarda bulunan bilgilerin analiz edilmesi işletmenin finansal planlama ve geleceğe yönelik karar alma süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır (Ağırbaş, 2014:69; Ceylan ve Korkmaz, 2015:35).

Finansal tablolar analizi, bir işletmenin finansal durumunu, performansını, faaliyet sonuçlarını ve finansal yönden gelişimini değerlendirmek ve işletmeyle ilgili geleceğe yönelik tahminlerde bulunmak için finansal tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ve bu kalemlerin zaman içinde göstermiş oldukları değişimin incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Akgüç, 2013a:1).

Finansal tablolar analizinin faydaları aşağıda yer almaktadır (Poyraz, 2008:69; Sayılğan, 2013: 167):

- ✓ İşletmenin geçmiş dönemlerine ve şimdiki durumuna ilişkin bilgiler vermesi
- ✓ Finansal planların hazırlanması
- ✓ Finansal politikaların değerlendirilmesi
- ✓ İşletmenin kaynaklarının temini ve varlıklara dağılımının incelenmesi
- ✓ İşletmenin geleceği hakkında tahminlerde bulunulması
- ✓ İşletme ortakları, yöneticileri ile işletme dışındaki kişi ve kurumlara bilgi sağlanması

1.1. Finansal Tablolar Analiz Yöntemleri

İşletmelerin finansal tabloları analizinde farklı sınıflamalar yapılmakla birlikte genellikle finansal tablo analizi yöntemleri dört başlıkta toplanmaktadır (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013: 71):

- ✓ Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)
- ✓ Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)
- ✓ Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analizi)
- ✓ Oran Analizi

Analiz yöntemleri birbirinin alternatifi değil tamamlayıcıdır, ancak uygulamada en çok tercih edilen yöntem oran analizi yöntemidir (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013: 71; Ağırbaş, 2014: 73).

1.1.1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Belirli yıllara ait tabloların tek başlarına bir işletmeyle ilgili yeterli bilgi sağlanması mümkün değildir. Bu nedenle işletmelerin belirli tarihlerdeki finansal tablolarının karşılaştırılması gerekmektedir. Karşılaştırmalı tablolar analizi işletmenin geçmiş ve şimdiki finansal durumunu görmeye, gelecekle ilgili daha tutarlı öngörüler yapmaya olanak sağlamaktadır. Karşılaştırmalı tablolar işletmenin birden fazla dönemindeki finansal tablolarının kendi aralarında kıyaslanması sonucu elde edilmektedir. Bu tablolar farklı tarihlerdeki hesap kalemlerinin birbirine paralel ayrı kolonlarda gösterilmesiyle yapılmaktadır. Bir yılın diğer yıla göre artış ve azalış biçimindeki değişimleri bir kolonda, değişim yüzdeleri ayrı bir kolonda gösterilmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2015:472).

Karşılaştırmalı tablolar analizinde iki yöntem uygulanmaktadır. Birinci yöntemde birinci yılın bütün kalemleri yüz olarak alınır ve sonraki yılların artışı bu baz yıla göre bulunur. İkinci yöntemde ise her yıldaki artış veya azalışlar yüzde olarak hesaplanır, böylelikle yıllık hareketler daha yakından izlenebilmektedir (Okka, 2015:151). Karşılaştırmalı tablolarda sonuçlar değerlendirilirken artış ve azalışların söz konusu olduğu hesap kalemlerindeki değişimlerin nedenleri araştırılmaktadır (Ceylan ve Korkmaz, 2015:73).

1.1.2. Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)

Finansal tablo kalemlerindeki rakamların ortak bir esasa indirgenerek analiz edilmesini sağlayan yüzde yöntemiyle analiz tekniği genellikle işletmenin sektördeki diğer işletmeler ile karşılaştırılmasında yararlı bilgiler sağlamaktadır (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013:71). Dönemler itibariyle yapılan incelemeler ile işletmenin finansal durumu ve gelişimi hakkında bilgi veren bir analiz yöntemidir. Bu yöntemde işletmelerin finansal tablolarında yer alan kalemlerinin toplam içindeki payı yüzde olarak ifade edilmektedir (Poyraz, 2008:79). Bilanço toplamı 100 kabul edilerek, her bir kalemin bilanço toplamına oranı ve toplam içindeki yüzdesi hesaplanmaktadır (Akgüç, 2013b:449).

Diğer analiz yöntemlerinde bilançodaki hesap kalemlerinin toplam içindeki nisbi değerlerini görmek mümkün değilken, yüzde yöntemiyle analizde bunu görmek mümkündür (Akgüç, 2013b:449). Ayrıca bu yöntem ile sektöre ilişkin ortalama değerler hesaplanmaktadır (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013:71).

1.1.3. Eğilim Yüzdeleri Yöntemiyle Analiz (Trend Analizi)

Eğilim yüzdeleri analizi, bir işletmenin finansal durumunun iyileşip iyileşmediğinin, sabit kaldığının, geliştiğinin veya bozulduğunun ipuçlarını vermektedir (Gapenski, 2005:541). İşletmenin finansal tablolarında bir yılın temel alınarak o yıla ait finansal tablonun tüm kalemlerinin 100 kabul edilmesi, bunu izleyen dönemlerin aynı türden hesaplarının temel alınan yıldaki hesaplara göre değişim yüzdelerinin hesaplanıp yorumlanmasına dayanan bir analiz yöntemidir (Ağırbaş, 2014: 106). Temel yılı izleyen yılların bilançolarındaki aynı türden hesap kalemleri temel yıldan daha küçük değerlere sahip ise eğilim yüzdesi %100' den daha az, buna karşılık daha büyük değerlere sahip ise eğilim yüzdesi %100'den daha fazla hesaplanmaktadır (Akgüç, 2013b:455).

Yöntemin uygulanmasında önemli noktalardan biri temel alınan yılın her yönden normal değerlere sahip olmasıdır. Olağandışı faktörlerin etkili olduğu bir yılın temel yıl alınması analiz sonucunda yanıltıcı ve tutarsız bilgilerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Eğilim yüzdelerini hesaplanmasının temel amacı birbiriyle ilişkili olan bilanço kalemlerinin gösterdiği eğilimin karşılaştırılmasıdır. Bu nedenle önemsiz bilanço kalemlerinin eğilim yüzdeleri genellikle hesaplanmamaktadır (Akgüç, 2013b:455).

1.1.4. Oran Analizi

Bir işletmenin bilançosu ve gelir tablosunda zengin finansal veriler yer alsa da, yalnızca bu verileri inceleyerek finansal performans hakkında anlamlı kararlar vermek zordur (Gapenski, 2005:531). Bilanço ve gelir tablosu verilerinin birbirleriyle ilişkilendirilerek incelenmesi daha güvenilir sonuçlar vermektedir. Buna olanak sağlayan oran analizi işletmelerin finansal performansının değerlendirilmesinde en çok kullanılan ve en bilinen yöntemdir (Sarıalsan ve Erol, 2008:188). Oran analizi, birbiriyle ilişkili kalemlerin oranlanarak anlamlı ilişkiler ortaya konması temeline dayanan bir analiz yöntemidir (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013: 90). Oran analizi; kârlılık, yönetim varlıklarındaki verimlilik ve işletmenin çok fazla borcu olup olmadığı gibi işletmenin finansal nitelikleri hakkında değerli bilgiler ortaya koymaktadır. Oran analizi yapılırken işletmenin oranlarını önceki dönemlerle, rakiplerle veya sektör ortalamalarıyla sıklıkla karşılaştırılmaktadır (Schoenebeck ve Holtzman, 2013:8).

Oran analizinde genellikle son üç veya beş yılın verileri kullanılmaktadır. Enflasyonun yüksek değerlere sahip olduğu durumlarda son üç yılın verilerinin kullanılması daha güvenilirdir (Okka, 2015:125). Oran analizi likidite oranları, finansal yapının analizine ilişkin oranlar, faaliyet (devir hızı) oranları ve kârlılık oranları olmak üzere 4 ana başlıkta incelenmektedir. Bu oranların kendilerine ait alt kalemleri ile nasıl hesaplandıkları Tablo 1’de yer almaktadır.

Likidite Oranları

Likidite oranları işletmenin likidite durumlarının belirlenmesinde kullanılmaktadır (Sarıalsan ve Erol, 2008:190). İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü göstermekte olan likidite oranları bir başka deyişle işletmenin alacaklılarına geri ödeme yapacak nakdi elde etme gücünü göstermektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2015:45). Bu nedenle çoğu yöneticinin ve işletmenin alacaklılarının en büyük endişelerinden biri işletmenin likiditesidir (Gapenski, 2005:532).

Likidite oranları şunlardır:

- ✓ Cari Oran
- ✓ Asit- Test Oran
- ✓ Nakit Oran

Finansal Yapı Oranları

İşletmenin ne ölçüde borçla, ne ölçüde öz kaynak ile finanse edildiğini, uzun vadeli yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini, borçla finansmanın ne kadar faydalı olduğunu ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Finansal yapı oranları işletmenin yanı sıra kredi verenler için de büyük öneme sahiptir. Kredi verenler finansal yapı oranlarına bakarak kredi miktarlarını belirlemektedir ve finansal yapı içerisinde öz kaynak miktarının fazla, yabancı kaynak miktarının az olmasını arzu etmektedirler çünkü öz kaynakların fazla olması kredilerin geri dönüşünü kolaylaştırmaktadır (Ceylan ve Korkmaz, 2015:52-53).

Finansal yapı oranları şunlardır:

- ✓ Finansal Kaldıraç Oranı
- ✓ Öz Kaynakların Varlık Toplamına Oranı
- ✓ Öz Kaynakların Yabancı Kaynaklar Toplamına Oranı
- ✓ Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Kaynak Toplamına Oranı
- ✓ Uzun Vadeli Yabancı Kaynakların Kaynak Toplamına Oranı
- ✓ Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Öz Kaynaklara Oranı
- ✓ Duran Varlıkların Devamlı Sermaye Oranı

Faaliyet (Devir Hızı) Oranları

Faaliyet oranları işletmenin aktif varlıklarını ne derecede etkin kullandığını, satışlara oranla aktif varlıklarına ne miktarda yatırım yapıldığını ve faaliyetlerini ne derece etkin yürüttüklerini göstermektedir (Gapenski, 2005:538; Okka, 2015:131). Aktif varlıklara aşırı derecede yatırım yapılması fonların israf edildiği, yatırım maliyetlerinin yükseldiği ve işletmenin etkin nakit akımını azalttığı şeklinde yorumlanmakta iken yetersiz yatırım ise işletmenin kârlı çalışmadığı, riskli hareket ettiği, satışlarını azaltacağı şeklinde yorumlanmaktadır (Okka, 2015:131).

Faaliyet oranlarını şunlardır:

- ✓ Stok Devir Hızı
- ✓ Alacak Devir Hızı
- ✓ Alacakların Tahsil Süresi
- ✓ Ticari Borçları Ödeme Süresi
- ✓ Hazır Değer Devir Hızı

- ✓ Dönen Varlık Devir Hızı
- ✓ Duran Varlık Devir Hızı
- ✓ Toplam Varlık Devir Hızı
- ✓ Öz Kaynak Devir Hızı

Kârlılık Oranları

Kârlılık, çok sayıda idari politika ve kararların net sonucu olması nedeniyle bir işletmenin toplam finansal performansının bir ölçüsüdür (Gapenski, 2005:532). Kârlılık oranları likiditenin, varlıkların, borçların etkin yönetilip yönetilmediğini göstermektedir (Okka, 2015:139). Bir başka ifadeyle kârlılık oranları işletmenin kâr elde etmedeki genel verimliliğini ölçmektedir (Weaver, 2012:62). Bir işletmenin elde ettiği kârın ne ölçüde yeterli olduğunu ölçmede şu faktörler önemlidir (Ceylan ve Korkmaz, 2015:68):

- ✓ Sermayenin alternatif alanlarda kullanılması ile kazanılacak olan gelir,
- ✓ İşletmenin son yıllardaki kârlarının gelişimi,
- ✓ Genel ekonomik koşullar,
- ✓ Aynı sektördeki işletmelerin kârlılık oranları,
- ✓ Sektöre özgü genel kabul görmüş oranlar.

Kârlılık oranları şunlardır:

- ✓ Brüt Kâr Marjı Oranı
- ✓ Faaliyet Kârı Oranı
- ✓ Net Kâr Marjı Oranı
- ✓ Öz Kaynak Kârlılığı Oranı
- ✓ Varlık Kârlılığı Oranı

Tablo 1: Finansal Oranların Hesaplanması (Özgülbaş vd., 2008; Ağırbaş, 2014; Akgüç, 2013b)

ORANLAR	TANIMLAR
LİKİDİTE ORANLARI	
Cari Oran	Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
Asit- Test Oran	(Dönen Varlıklar- Stoklar) / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
Nakit Oran	(Hazır Değerler + Menkul Kıymetler) /Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
FİNANSAL YAPI ORANLARI	
Finansal Kaldıraç Oranı	(Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar + Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar) / Varlık Toplamı
Öz Kaynakların Varlık Toplamına Oranı	Öz Kaynaklar / Varlık Toplamı
Öz Kaynakların Yabancı Kaynaklar Toplamına Oranı	Öz Kaynaklar / (Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar + Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar)
Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Kaynak Toplamına Oranı	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Kaynak Toplamı
Uzun Vadeli Yabancı Kaynakların Kaynak Toplamına Oranı	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar /Kaynak Toplamı
Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Öz Kaynaklara Oranı	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Öz Kaynaklar
Duran Varlıkların Devamlı Sermaye Oranı	Duran Varlıklar / (Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar + Öz Kaynaklar)
FAALİYET ORANLARI	
Stok Devir Hızı	Satışların Maliyeti / Ortalama Stoklar
Alacak Devir Hızı	Net Satışlar / Ortalama Alacaklar
Alacakların Tahsil Süresi	360 / Alacak Devir Hızı
Ticari Borçları Ödeme Süresi	360*Ticari Borçlar / Satılan Hizmet Maliyeti
Hazır Değer Devir Hızı	Net Satışlar / Hazır Değerler
Dönen Varlık Devir Hızı	Net Satışlar / Dönen Varlıklar
Duran Varlık Devir Hızı	Net Satışlar / Duran Varlıklar
Toplam Varlık Devir Hızı	Net Satışlar / Varlık Toplamı
Öz Kaynaklar Devir Hızı	Net Satışlar / Öz Kaynaklar

KÂRLILIK ORANLARI	
Brüt Kâr Marjı Oranı	Brüt Satış Kârı / Net Satışlar
Faaliyet Kârı Oranı	Faaliyet Kârı / Net Satışlar
Net Kâr Marjı Oranı	Net Kâr / Net Satışlar
Öz Kaynak Kârlılığı Oranı	Net Kâr / Öz Kaynaklar
Varlık Kârlılığı Oranı	Net Kâr / Varlık Toplamı

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma ile Borsa İstanbul'da işlem gören bir hastane işletmesinin finansal performansını retrospektif olarak değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında hastane işletmesinin 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve gelir tablosu verilerine ulaşılmıştır. Analize elverişli olan ilgili yıllara ait bilanço ve gelir tablosu verileri Microsoft Office Excel programı yardımıyla oran analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Çalışmada hastane işletmesinin retrospektif dört yıllık finansal tablolarının analiz edilmesiyle hesaplanan oranlar, geçmiş yıllarla ve sağlık sektöründe genel kabul görmüş oranlar ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda karar vericilere önerilerde bulunmak ve literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.

3. BULGULAR

Oran analizi aracılığıyla elde edilen değerler Tablo 2'de yer almaktadır. Bulgular likidite oranları, finansal yapı oranları, faaliyet (devir hızı) oranları ve kârlılık oranları olmak üzere 4 bölümde incelenmiştir.

Hastane işletmesinin kısa vadeli borç ödeme gücünü gösteren likidite oranlarına bakıldığında cari oran ve asit- test oran 2013 yılından 2015 yılına kadar artmıştır. Bu oranlar son bir yılda ise düşüş göstermiştir. Stokların paraya çevrilemediği durumlarda hastane işletmesinin diğer dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını ödeme yeteneğini gösteren ve genel kabul görmüş değeri 0,20'nin altına düşmemesi gereken nakit oranda dalgalanmalar yaşanmıştır.

Hastane işletmesinin finansal yapı oranlarına bakıldığında işletmenin varlıklarının yaklaşık olarak yarısının yabancı kaynaklarla yaklaşık yarısının ise öz kaynaklar ile finanse edildiği görülmektedir. Kısa vadeli yabancı kaynaklarla finansmanın en fazla olduğu yıl 2016 iken öz kaynaklarla finansmanın en fazla olduğu yıl 2015'tir. Uzun vadeli yabancı kaynakların kaynaklar içindeki payı yıllar itibarıyla artış eğilimindedir. Duran varlıkların hangi miktarda uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ile finanse edildiğini temsil eden duran varlıkların devamlı sermaye oranının 1'den küçük olması olumlu olarak değerlendirilmekte olup bu açıdan 2015 yılı en olumlu değere sahiptir.

Faaliyet oranları incelendiğinde bir yıl içerisinde stokların kaç kez yenilendiğini gösteren ve yüksek değerlere sahip olması arzu edilen stok devir hızının sürekli bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Alacak devir hızı 2013 yılından 2015 yılına doğru azalırken 2016 yılında gelişim göstermiştir. Alacak devir hızına bağlı olarak alacakları tahsil süresi ilk üç yıl artmış fakat son yıl azalmıştır. İşletmenin ticari borçların ortalama kaç günde ödediğini değerlendiren ticari borçları ödeme süresi ilk üç yıl azalırken son bir yılda pozitif yönde ilerleme göstermiştir. Hazır değerlerin verimliliğini ölçen hazır değer devir hızında 2014 yılından 2015 yılına aşırı bir yükseliş görülmektedir. Dönen varlık devir hızı ve duran varlık devir hızı pozitif değerlere sahiptir. Toplam varlıkların verimliliğinin değerlendirildiği toplam varlık devir oranı 2013-2015 arası gelişme göstermekte iken 2016 yılında küçük miktarda da olsa bir düşüş göstermektedir. Öz kaynak devir hızının aldığı değerlerden öz kaynakların verimliliğinin sürekli bir gelişim gösterdiği tespit edilmiştir.

Kârlılık oranları değerlendirildiğinde pozitif değerler görülmektedir. Oranlar dönemler ilerledikçe artış göstermiş olup en yüksek değerlere sahip olunan yılın 2016 olduğu saptanmıştır.

Tablo 2: Hastane İşletmesinin 2013- 2016 Yıllarına Ait Finansal Oranları

ORANLAR	YILLAR			
	2013	2014	2015	2016
LİKİDİTE ORANLARI				
Cari Oran	0,66	0,98	1,27	1,05
Asit-Test Oranı	0,51	0,85	1,12	0,96
Nakit Oranı	0,03	0,06	0,02	0,01
FİNANSAL YAPI ORANLARI				
Finansal Kaldıraç Oranı	0,53	0,53	0,51	0,61
Öz Kaynakların Aktif Toplamına Oranı	0,47	0,47	0,49	0,39
Öz Kaynakların Toplam Yabancı Kaynaklara Oranı	0,90	0,88	0,95	0,63
Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Toplam Kaynaklara Oranı	0,45	0,33	0,26	0,35
Uzun Vadeli Yabancı Kaynakların Toplam Kaynaklara Oranı	0,07	0,21	0,25	0,26
Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Öz Kaynaklara Oranı	0,96	0,70	0,54	0,91
Duran Varlıkların Devamlı Sermaye Oranı	1,28	1,01	0,90	0,98
FAALİYET ORANLARI				
Stok Devir Hızı	14,78	15,98	22,81	28,58
Alacak Devir Hızı	5,46	5,13	4,66	5,41
Alacakların Tahsil Süresi	65,98	70,15	77,28	66,52
Ticari Borçları Ödeme Süresi	63,13	51,48	40,16	72,81
Hazır Değer Devir Hızı	55,04	51,51	228,93	245,61
Dönen Varlık Devir Hızı	2,85	3,02	3,07	2,70
Duran Varlık Devir Hızı	1,21	1,42	1,56	1,56
Toplam Varlık Devir Hızı	0,85	0,96	1,03	0,99
Öz Kaynakların Devir Hızı	1,79	2,06	2,12	2,56
KÂRLILIK ORANLARI				
Brüt Kar Marjı Oranı	0,05	0,09	0,12	0,16
Faaliyet Kar Marjı Oranı	0,02	0,05	0,07	0,10
Net Kar Marjı Oranı	0,01	0,02	0,06	0,09
Öz Kaynak Karlılığı Oranı	0,01	0,03	0,13	0,22
Varlıkların Karlılığı Oranı	0,01	0,02	0,06	0,08

4. TARTIŞMA

Çalışma kapsamında Borsa İstanbul'da işlem gören özel bir hastane işletmesinin finansal performansı oran analizi ile retrospektif olarak incelenmiş olup likidite oranlarının pozitif değerlere sahip olduğu; varlıklarının yaklaşık olarak yarısının yabancı kaynaklar ile finanse edildiği; kârlılık oranlarının pozitif değerlere sahip olduğu saptanmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde;

Bhat ve Jain (2006) tarafından Hindistan'da faaliyet gösteren özel hastane işletmelerinin finansal performansını ölçmek amacıyla 1999-2004 yılları arasındaki finansal verileri incelenip analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda hastanelerin finansal performanslarının yıllara göre marjinal bir artış gösterdiği saptanmıştır. Hastanelerin borçlarının çok yüksek olmadığı fakat kârlılık oranlarının finansal risk teşkil ettiği belirtilmiştir.

Tuncer (2008) tarafından Acıbadem Hastanesi'nin finansal durumunu ölçmek amacıyla 3 yıllık finansal tabloları ile karşılaştırmalı tablolar analizi, yüzde yöntemiyle analiz, eğilim yüzdeleriyle analiz ve oran analizi yapılmıştır. Yapılan analiz ile likidite oranlarının genel kabul görmüş oranlardan düşük olduğu ve finansal yapı oranlarının genel kabul görmüş seviyelere yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alacak devir hızı, alacakları tahsil süresi ve duran varlıkların devamlı sermaye oranının olumlu değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Hastanenin kârlılık oranlarının oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özgülbaş vd. (2008) tarafından Türkiye'deki özel hastane sektörünün finansal değerlendirmesi yapılmıştır. Bu kapsamda özel hastanelere ait 1994- 2005 yılları finansal tabloları oran analizi ve trend analizi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda likidite

sıkıntısının olmadığı; yabancı kaynak kullanımının azaldığı ve öz kaynak kullanımının arttığı saptanmıştır. Faaliyet oranları açısından düşük değerlere sahip olduğu ve kârlılık oranlarının genelde düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akca ve Somunoğlu İkinci (2014) tarafından Ankara'da faaliyet gösteren özel bir hastane işletmesinin 2006-2010 yılları arasındaki finansal tabloları oran analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışmada işletmenin finansal değişiminin analiz edilerek hesaplanan oranları, geçmiş yıllarla ve standart oranlarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda likiditenin yüksek olduğu, alacakların zamanında tahsil edemediği tespit edilmiş olup, bazı oranlarda ise olumlu yönde bir artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bıçakçı (2015) tarafından Türkiye'de faaliyet gösteren özel hastanelerin finansal performansını değerlendirmek amacıyla 2009- 2013 yıllarına ait finansal tablolar oran analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda likidite oranlarının genel kabul görmüş değerlerden düşük olduğu; yabancı kaynaklarla finansmanın fazla olduğu; öz kaynak kullanımının azaldığı ve kârlılık oranlarının düşük olduğu saptanmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda likidite oranlarının pozitif değerlere sahip olduğu ve 2015 yılında en yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Hastane işletmesinin varlıklarının yarısının yabancı kaynaklarla finanse edilirken yarısının ise öz kaynaklar ile finanse edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Uzun vadeli yabancı kaynak kullanımı sürekli bir artış eğilimindedir. Genel olarak finansal yapı oranları genel kabul görmüş değerler seviyesindedir.

Stok devir hızı pozitif değerde ve artış trendindedir ve bu durumu işletmenin stoklarının verimliliğinin arttığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Alacak devir hızı ilk üç yıl azalmıştır ve alacakları tahsil süresi buna bağlantılı olarak artmıştır. 2013'ten 2015'e artan bu süre negatif yönde yorumlanmaktadır. 2015 yılından 2016 yılına ise alacak devir hızı yükselmiş ve alacakları tahsil süresi azalmıştır. Son yılda gerçekleşen gelişmelerden işletmenin alacaklarını daha etkin bir şekilde tahsil ettiği görülmektedir. Ticari borçları ödeme süresi 2013-2015 arası azalırken 2016 yılında yükselmiştir. Hazır değer devir hızının 2013'ten 2014'e az miktarda azaldığı görülürken 2015 yılında bir anda aşırı miktarda artması dikkat çekmektedir. Bu aşırı artış 2016 yılında da devam etmektedir. Dönen varlık devir hızı 2015'e kadar artmıştır yani dönen varlıkların verimli kullanımı gelişmiştir. 2016 yılında ise bu gelişim biraz gerilemiştir. Duran varlık devir hızı 2015 yılına kadar artmış ve 2016 yılında sabit kalmıştır. Bu oranın bu yönde eğilim göstermesi duran varlıklardan sağlanan gelirin geliştiğini ve son yılda sabit kaldığını göstermektedir. Toplam varlıkların verimliliği ilk yıllarda artarken son yılda az miktarda düşüş göstermiştir. Öz kaynakların verimliliği daimi bir ilerleme eğilimindedir. Buradan işletmenin öz kaynak kullanımının verimli olduğu tespit edilmiştir.

Kârlılık oranları pozitif değerlere sahip ve artış eğiliminde olmasına rağmen çok yüksek değildir. Hastane işletmenin tüm oranlarına genel bir bakış açısıyla yaklaşıldığında pozitif değerlere sahip olduğu ve gelişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Hastanede finansal yönetime önem verildiği düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda hastane işletmesine likiditeyi artırıcı girişimlerde bulunulması önerilmektedir. Varlıkların verimli kullanımını artırıcı politikaların faydalı olacağı düşünülmektedir. Alacakları tahsil süresi ve ticari borçları ödeme süresinin uyumlu hale getirilmesi tavsiye edilmektedir. Kârlılık oranlarının yüksektirmesine yönelik faaliyetlerde bulunulmalıdır. Finansal planlama yapılırken finansal analiz sonuçlarının dikkate alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağırbaş, İ. (2014). Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Akca, N. & Somunoğlu İkinci, S. (2014). “Ankara’da Yer Alan Özel Bir Sağlık İşletmesinin Finansal Tablolarının Oran Analizi Yöntemi İle Değerlendirilmesi”, İşletme Bilimi Dergisi, 2(1):111-126.
- Akgüç, Ö. (2013a). Finansal Yönetim, 8. Baskı, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- Akgüç, Ö. (2013b). Mali Tablolar Analizi, Genişletilmiş 15. Baskı, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- Bhat, R. & Jain, N. (2006). Financial Performance Private Sector Hospitals in India: Some Further Evidence, Indian Institute of Management, Ahmedabad, INDIA.
- Bıçakçı, H. (2015). “Özel Hastanelerde Finansal Analiz”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Dönem Projesi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, A. & Korkmaz, T. (2015). Finansal Yönetim Temel Konular, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Cleverly, W. O. & Cameron, A. E. (2007). Essentials of Health Care Finance, Sixth Edition, Jones and Bartlett Publishers, USA.
- Gapenski, L. C. (2005). Healthcare Finance: An Introduction To Accounting And Financial Management, 3. Baskı, Aupha.
- Janati, A., Samaneh, V. & Jafrabadi M. A. (2014). “Development of Financial Indicators of Hospital Performance”, Journal of Clinical Research & Governance, 3:92-98.
- Karapınar, A. & Ayıköğlü Zaif, F. (2013). Finansal Analiz, Yenilenmiş 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Okka, O. (2015). Finansal Yönetim Teori ve Çözümlü Problemler, Geliştirilmiş 6. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Özgülbaş, N., Koyungil, A. S., Duman, R. & Hatipoğlu, B. (2008). “Özel Hastane Sektörünün Finansal Değerlendirmesi”, Mufad Journal, 40: 120-131.
- Poyraz, E. (2008). Finansal Yönetim, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Sariaslan, H. & Erol, C. (2008). Finansal Yönetim Kavramlar, Kurallar ve İlkeler, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Sayılgan, G. (2013). Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Schoenebeck, K. P. & Holtzman, M P. (2013). Interpreting and Analyzing Financial Statements – A Project-Based Approach, Sixth Edition, Pearson Education Inc, New Jersey, USA.
- Tuncer, Ö. (2008). “Hastane İşletmelerinde Finansal Yapı ve Performans Ölçümünde Oran Analizinin Uygulanması Acıbadem Hastanesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Weaver, S. C. (2012). The Essentials of Financial Analysis, Mcgraw Hill Companies, USA.